

POSTANOWIENIE

Dnia 19 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Wiak (przewodniczący)

SSN Marek Dobrowolski (sprawozdawca)

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie ze skargi B. N.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
VI ACa 3755/23,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 19 lutego 2025 r.,

oddala skargę.

Marek Dobrowolski Krzysztof Wiak Maria Szczepaniec

[SOP]

UZASADNIENIE

B. N. (dalej: „skarżąca”) pismem z 15 października 2024 r. (data prezentaty Sądu Najwyższego), reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, działając na podstawie art. 2 ust. 1, art. 3 pkt 5, art. 4 ust. 2 i art. 5 ust. 2 i art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznawania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: ustawa o skardze na przewlekłość postępowania) wniosła skargę na przewlekłość postępowania w sprawie toczącej

się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie pod sygn. I ACa 3755/23. Ponadto skarżąca wniosła o stwierdzenie przewlekłości postępowania we wskazanej sprawie przed Sądem Rejonowym dla Warszawy-Żoliborza w Warszawie oraz o przyznanie od Skarbu Państwa sumy pieniężnej w wysokości 20.000 zł.

W uzasadnieniu skargi wskazano, że postępowanie, którego dotyczy niniejsza skarga rozpoczęte zostało pozwem P. (dalej: „P.”) w 2003 r. W trakcie postępowania przed Sądem Okręgowym w Warszawie strona powodowa kilkakrotnie zmieniała żądanie pozwu. Dla niniejszej skargi istotne jest, że pismem z 11 marca 2010 r. wystąpiła z roszczeniem o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego - wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 11 marca 2010 r. zasądającego na rzecz skarżącej kwotę 472.530,75 zł. wraz z odsetkami ustawowymi. W dniu 12 kwietnia 2010 r. Sąd Okręgowy w Warszawie udzielił zabezpieczenia tego roszczenia poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego. Skutkiem zawieszenia było pozostawienie całej wyegzekwowanej kwoty w depozycie sądowym. Ostatecznie postępowanie przed Sądem pierwszej instancji zostało zakończone wydaniem wyroku w dniu 29 maja 2015 r. oddaleniem żądań pozwu.

Na skutek apelacji P. w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie postępowanie toczy się od 5 października 2017 r. (VI ACa 1560/17). W okresie od 12 listopada 2019 r. do 2 grudnia 2021 r. było zawieszone do czasu prawomocnego zakończenia innej sprawy, która toczyła się przed Sądem Rejonowym Poznań-Stare Miasto. Sąd Apelacyjny wydał wyrok w dniu 4 stycznia 2023 r. Apelacja P. w części została oddalona a w części, w zakresie dotyczącym wyżej opisanego powództwa przeciwegzekucyjnego wyrok uchylał zaskarżone orzeczenie Sądu I instancji. Na skutek zażalenia skarżącej Sąd Najwyższy uchylił kasatoryjną część wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 4 stycznia 2023 r. P. zaskarżył skargą kasacyjną część wyroku Sądu Apelacyjnego, która oddalała jego apelację.

Obecnie toczą się w sprawie dwa postępowania. Przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie nierozpoznanej części apelacji strony powodowej pod sygn. I ACa 3755 /23 oraz przed Sądem Najwyższym na skutek skargi kasacyjnej P. pod sygn. I CSK 2673/23.

W ocenie skarżącej postępowanie w jej sprawie nosi wszelkie cechy przewlekłości. Podejmowane działania przez Sąd Apelacyjny nie zmierzają do jego sprawnego zakończenia. Posiedzenie wyznaczone na dzień 21 lutego 2024 r. nie odbyło się z powodu braku jednego z tomów akt sprawy. Brakujący tom został odnaleziony już po terminie tego posiedzenia. Na kolejnym terminie rozprawy w dniu 30 lipca 2024 r. Sąd Apelacyjny dopuścił z urzędu dowód z opinii biegłego z zakresu wyceny nieruchomości z listy Sądu Okręgowego w Poznaniu. W postanowieniu określił biegłemu dwumiesięczny termin do wykonania opinii. Postanowienie to nie zostało jednak przez Sąd wykonane. W dniu 8 sierpnia 2024 r. akta sprawy zostały przekazane do Sądu Najwyższego w związku z toczącym się postępowaniem kasacyjnym. Z akt sprawy nie wynika, by Sąd Apelacyjny podjął jakąkolwiek próbę porozumienia się z Sądem Najwyższym, co do konieczności zwrotu akt. W przekonaniu skarżącej brak było faktycznych przeszkód uniemożliwiających wykonanie opinii przez biegłego w określonym przez Sąd Apelacyjny czasie. W Sądzie Najwyższym do chwili obecnej nie został wyznaczony termin rozpoznania skargi kasacyjnej P.. Nie istniały zatem przeszkody do przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego.

W ocenie skarżącej fakt, że postępowanie toczy się od kilkunastu lat w interesie jego stron oraz szerzej w interesie wymiaru sprawiedliwości jest doprowadzenie do jego sprawnego zakończenia. Ponadto na uwagę zasługuje także, że w wyniku postanowienia Sądu Okręgowego o zabezpieczeniu w depozycie sądowym znajduje się wyegzekwowana od P. kwota około jednego miliona złotych.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie pismem z 21 stycznia 2025 r., na podstawie art. 10 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania zgłosił swój udział w sprawie oraz wniósł o oddalenie skargi na przewlekłość postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga

dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej, niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). W świetle art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość ocenie podlega w szczególności terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dokonując tej oceny, należy: uwzględnić łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej złożoności sprawy, znaczenie rozstrzygnięcia dla skarżącego, zachowanie się stron, w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

W ustawie o skardze na przewlekłość postępowania nie sprecyzowano, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W judykaturze przyjmuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 19 października 2017 r., III SPP 42/17; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Należy jednak zauważyć, że wskazana wyżej reguła stanowi jedynie ogólnie przyjęty standard orzecniczy, który może, choć wcale nie musi, znaleźć zastosowania w określonej sprawie. Sąd Najwyższy zwracał już kilkakrotnie uwagę, że przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania nie oznacza automatycznie wystąpienia stanu przewlekłości, gdyż dla jego stwierdzenia konieczne jest zbadanie wszystkich okoliczności sprawy. Według zaprezentowanego w tym zakresie stanowiska, przy ustalaniu, czy w konkretnym przypadku mamy do czynienia z przewlekłością postępowania, należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 tej ustawy, m.in. terminowość i prawidłowość

czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Wymóg ten uniemożliwia dokonanie oceny przewlekłości postępowania w sposób mechaniczny, obligując tym samym do oceny indywidualnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania jest oceniana przy uwzględnieniu indywidualnego charakteru każdej sprawy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

W odniesieniu do rozpoznawanej sprawy, mając na uwadze powołane przepisy i orzecznictwo, Sąd Najwyższy w składzie orzekającym stwierdza, że całościowa ocena analizowanego postępowania toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie nie pozwala przyjąć, że jest ono prowadzone przewlekłe. W świetle znanych Sądowi Najwyższemu okoliczności – wbrew twierdzeniom skarżącej – w sprawie były podejmowane odpowiednie czynności zmierzające do jej rozpoznania. Akta sprawy wraz z apelacją wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Warszawie w dniu 5 października 2017 r. Postępowanie apelacyjne pozostawało zawieszone od dnia 12 listopada 2019 r. do dnia 2 grudnia 2021 r. Sąd Apelacyjny wyrokiem z 4 stycznia 2023 r. uchylił zaskarżony wyrok w części i przekazał w tym zakresie sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji (pkt 1), w pozostałej części apelację oddalił (pkt 2). Strony zaskarżyły orzeczenie, wnosząc zażalenie (pozwana) i skargę kasacyjną (powód).

Wyrokiem z 5 października 2023 r. Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym. Po zwrocie akt sprawy przez Sąd Najwyższy zarządzenie z 22 listopada 2023 r. sprawę wpisano po nową sygnaturę (VI ACa 3755/23) i skierowano do wylosowania dwóch pozostałych członków składu orzekającego (zarządzenie z 6 grudnia 2023 r.). Termin rozprawy apelacyjnej został wyznaczony na dzień 21 lutego 2024 r. W związku z brakiem jednego z tomów akt, rozprawa została odroczone. Przedmiotowy tom akt został dołączony do sprawy 27 lutego 2024 r. Zarządzeniem z 1 marca 2024 r. polecono dołączenie do akt sprawy załączników znajdujących się w Sądzie Najwyższym oraz zwrócono się do Sądu

Okręgowego w Poznaniu o wgląd do akt sprawy z powództwa skarżącej przeciwko P.. W dniu 5 kwietnia 2024 r. Sąd Najwyższy wypożyczył żądane załączniki, zaś w dniu 22 kwietnia 2024 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu przesłał akta sprawy. Termin rozprawy został wyznaczony na dzień 27 czerwca 2024 r. Rozprawa nie odbyła się, ponieważ akta sprawy nie zostały przesłane przez Sąd Najwyższy, mimo prośby o ich zwrot wyrażonych w dniach 7 czerwca i 21 czerwca 2024 r. Termin kolejnej rozprawy został wyznaczony na dzień 30 lipca 2024 r., na której Sąd postanowił z urzędu dopuścić dowód z opinii biegłego sądowego. Jak wynika z notatki służbowej z 6 sierpnia 2024 r. biegły z listy Sądu Okręgowego w Poznaniu wyraził zgodę na sporządzenie opinii w terminie 3 miesięcy. W związku z pozostającą [do rozpoznania skargą kasacyjną] akta sprawy w dniu 8 sierpnia 2024 r. przesłano do Sądu Najwyższego. Skarga kasacyjna pozwanego została przyjęta do rozpoznania postanowieniem z 28 listopada 2024 r., sygn. I CSK 2673/23.

W świetle powyższych ustaleń i przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, nie ulega wątpliwości, że przyjmowany w orzecznictwie dwunastomiesięczny czas oczekiwania na wyznaczenie rozprawy apelacyjnej w przedmiotowej sprawie nie został przekroczony. Wskazać też należy, iż utrwalone orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uznaje, że sprawa jest prowadzona przewlekłe, jeżeli trwa dłużej niż trzy lata w jednej instancji (zob. np. wyrok ETPC z dnia 10 lipca 1984 r. w sprawie *Guincho przeciwko Portugalii*, nr 8990/80), a w dwóch instancjach powyżej pięciu lat (zob. wyrok ETPC z dnia 7 lutego 2006 r. sprawie *Donnadieu przeciwko Francji*, nr 19249/02). Opóźnienie zaistniałe w trakcie jednej z faz postępowania jest dopuszczalne, pod warunkiem, że łączny czas trwania postępowania nie jest nadmiernie długi (wyrok ETPC z 8 grudnia 1983 r. w sprawie *Pretto i inni v. Włochy*; skarga nr 7984/77).

Sąd Najwyższy nie neguje, że czas trwania postępowania w analizowanej sprawie znacznie odbiega od wyżej przedstawionych terminów, to jednak Sąd Apelacyjny, rozpoznając sprawę po raz pierwszy wydał wyrok, który w części prawomocnie zakończył postępowanie. Strona powodowa wniosła skargę kasacyjną a skarżąca zażalenie. Postępowanie apelacyjne prowadzone jest w pozostałym zakresie, ponieważ Sąd Najwyższy uwzględnił zażalenie pozwanej,

uchylając orzeczenia kasatoryjne Sądu Apelacyjnego z 4 stycznia 2023 r. W okresie po zwrocie akt z Sądu Najwyższego, wyznaczono trzy kolejne rozprawy i Sąd Apelacyjny zdecydował o kontynuacji postępowania dowodowego. Uwzględniając, iż pojęcie przewlekłości postępowania nie jest zależne wyłącznie od długości toczącego się procesu i okresu oczekiwania na termin rozprawy, a jedynie nadmierne odstępstwa od czasu koniecznego do wykonania określonych czynności sądowych, prac i procedur mogą być uznawane za tworzące stan nieuzasadnionej zwłoki, uprawnionym jest wniosek, że takie w sprawie nie wystąpiły.

Zauważyć też należy, że w sprawie wywołanej skargą na przewlekłość sąd rozpoznający skargę nie jest uprawniony do merytorycznej oceny poprawności podejmowanych decyzji, np. o zawieszeniu postępowania, czy konieczności sporządzenia opinii przez biegłego, jeżeli ocena ta musiałaby przesądzić o sposobie rozstrzygnięcia sprawy objętej skargą (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 listopada 2020 r., I NSP 166/20 i powołane tam orzecznictwo; także: postanowienie Sądu Najwyższego z 7 lipca 2020, I NSP 183/22).

W tych okolicznościach nie można zatem stwierdzić, że zachodzą podstawy do stwierdzenia, że została spełniona, powoływana w orzecznictwie przesłanka wielomiesięcznej bezczynności Sądu, polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy. W tym stanie sprawy, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość oddalił skargę.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Marek Dobrowolski Krzysztof Wiak Maria Szczepaniec

sh

[r.g.]